

Nederland kent honderden trapveldjes, waarvan vele zijn ingestrooid met SBR

Zijn trapveldjes veilig?

Hysterie omtrent SBR-granulaat leek trapveldjes over het hoofd te zien

De huidige commotie omtrent rubbergranulaat van vermalen autobanden richt zich met name op kunstgrasvoetbalvelden. Dat is opmerkelijk, want Nederland kent ook honderden trapveldjes waarin het granulaat wordt gebruikt. Wat geldt daarvoor als advies?

Auteur: Guy Oldenkotte

De uitzending van televisieprogramma Zembla, begin oktober, heeft het nodige stof doen opwaaien. In de uitzending wekten de programmamakers de indruk dat rubbergranulaat van vermalen autobanden mogelijk kankerverwekkend zou zijn. Het programma gaf daarvoor geen bewijs, noch slaagde het erin om goede verbanden te leggen. Toch was de onrust bij de argeloze kijkers voldoende voor minister Schippers van Volksgezondheid, Welzijn en Milieu om het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) opdracht te geven om het zogenaamde SBR-granulaat opnieuw grondig te onderzoeken. Het RIVM kwam medio december met een conclusie. Desondanks hebben voor die tijd tientallen voetbalclubs hun activiteiten op kunstgrasvelden met SBR-granulaat voorlopig opgeschort, terwijl andere clubs en gemeenten overwogen het materiaal definitief te vervangen door een meer geaccepteerd instrooigranulaat. Ook tijdens het onderzoek zag het RIVM geen reden om te stoppen met sporten op deze kunstgrasvelden. Eventuele wonden die zijn opgelopen op een

kunstgrasveld dienen 'goed schoon te worden gemaakt en al het vuil en eventuele rubberkorrels dienen verwijderd te worden,' zo luidde het advies. Bovendien moest 'blootstelling vermeden worden en na het sporten dienen spelers te douchen en schone kleren aan te trekken.'

Het RIVM acht spelen op valdempende rubbertegels veilig

'SBR is veilig'

Met ruim 2.000 kunstgrasvoetbalvelden in ons land, waarvan zo'n 90% voorzien zou zijn van SBR-granulaat, is de commotie in de voetbalgemeenschap te begrijpen. Over de vele tientallen kunstgrastrapveldjes waarin het granulaat is gebruikt,

wordt echter met geen woord gerept. 'De situatie is al lastig genoeg. Niemand zit te wachten op nog meer paniek, wanneer ook ouders wier kinderen niet voetballen, maar wel kunstgrasveldjes betreden, zich gaan mengen in de discussie', zegt een ingewijde daarover. 'Wij zijn ervan overtuigd dat SBR veilig is. Maar onze keuze valt moeilijk aan een leek uit te leggen, nu getracht is een verband te leggen tussen kinderen en de mogelijkheid op ernstige ziektes wanneer ze in contact komen met bepaalde producten.' Volgens de Vereniging Band en Milieu bestaat er geen twijfel over de veiligheid van het materiaal. SBR-granulaat voldoet aan alle wettelijke normen, zo zegt bestuurslid Kees van Oostenrijk. 'Er is over de hele wereld veel onderzoek gedaan naar de veiligheid van SBR-granulaat. Hierbij is vaak gekeken naar de mogelijke schadelijke effecten ervan. Uit het beschikbare onderzoek blijkt keer op keer dat spelen of sporten op SBR-granulaat geen verhoogd gezondheidsrisico met zich meebrengt. Daarbij is gekeken naar blootstelling aan SBR-granulaat via huidcontact, inademing of inslikken.' Van Oostenrijk wijst erop dat er nauwelijks producten in omloop zijn die zo veel zijn onderzocht als SBR-granulaat. 'We hebben het inmiddels over ongeveer honderd studies, uitgevoerd door gerenommeerde instituten. Daarnaast moet SBR-granulaat aan strenge Europese eisen voldoen, maar bijvoorbeeld ook aan eisen voor speeltoestellen. De suggestie dat de branche een loopje zou nemen met de veiligheid van sporters en vooral kinderen, is ongehoord en nergens op gebaseerd.' Ook Rob Oude Luttikhuis van Rolugro ziet geen reden om de paniek verder te verspreiden. 'Ik twijfel er niet aan dat SBR-granulaat veilig

is; anders was dat allang duidelijk geworden. Wat dacht je van de blootstelling van de medewerkers bij de leveranciers van het spul? Wijzelf hebben dit jaar ruim 16.000 ton rubber verwerkt. Wanneer er ook maar enig vermoeden was geweest dat het materiaal schadelijk zou zijn, dan zouden we al lang geleden besloten hebben het materiaal niet langer te verwerken.'

Het RIVM adviseert de norm voor rubbergranulaat bij te stellen naar een die dichter ligt bij die van consumentenproducten

Gunstige tijd van het jaar

Mark Verhagen van Sports Playgrass erkent dat de publieke onrust nog steeds broeit. 'Mensen bellen en mailen ons met vragen en we wijzen hen erop dat het probleem eventueel in het granulaat zit, niet zozeer in het hele kunstgrasveld.' Verhagen hoopt dat het een storm in een glas water is, maar denkt dat pas komend voorjaar duidelijk zal zijn hoeveel schade de discussie heeft veroorzaakt. 'Pas dan kan de industrie meten of clubs en gemeenten bereid zijn om opnieuw velden aan te leggen waarin SBR-granulaat wordt verwerkt, of dat men toch besloten heeft te kiezen voor een andere oplossing', aldus Verhagen, die erop wijst

dat bijna alle velden die Sports Playgrass heeft aangelegd, ingevuld zijn met louter zand. Invullen met alleen maar zand is mogelijk, omdat er voor kunstgrasveldjes geen kwaliteitsnormen bestaan, in tegenstelling tot kunstgrasvoetbalvelden. 'Nee, daar hebben we nog nooit van gehoord', erkent Johan Oost van OBB Ingenieurs, die regelmatig gemeenten adviseert omtrent de aanleg van speelterreinen. In theorie is het dus mogelijk dat trapveldjes ingestrooid zijn met een SBR-granulaat van bedenkelijke kwaliteit. Uit de bewuste uitzending van Zembla werd duidelijk dat kunstgrasvoetbalvelden in het verleden ook zijn ingestrooid met SBR-granulaat dat afkomstig was van vermalen oude rubberen buizen uit de chemische industrie. Door het ontbreken van strenge kwaliteitscontrole bij de aanleg van kunstgrasveldjes zou het theoretisch gezien mogelijk zijn dat dergelijk materiaal in een veldje is toegepast. Toch zag Oost, net als voor kunstgrasvoetbalvelden, geen aanleiding om trapveldjes direct te sluiten in afwachting van de conclusie van het RIVM. 'Mocht een kind in het verleden al veel op een dergelijk veld hebben gespeeld, dan maakt die paar keer voetballen de komende maanden ook niet zo veel meer uit. Kwam een kind er al niet, dan zal hij of zij er nu niet plotseling wel komen.' Oost wijst erop dat het koude weer van deze tijd van het jaar gunstig is. 'In de herfst en de winter hebben kinderen lange broeken, jassen en truien met mouwen aan. Het contact met het granulaat is dus beperkt. En als het koud is, verwacht ik bovendien niet dat de rubbers uitdampen, zoals bij heet weer het geval kan zijn.'

Johan Oost

Kees van Oostenrijk

Rob Oude Luttikhuis

Heeft SBR zijn langste tijd gehad?

Wat is de oplossing?

Tot de uitslag van het RIVM-onderzoek bekend werd gemaakt, was de vraag hoe gemeenten nu verder moesten met hun trapveldjes koffiedik kijken. De rubberindustrie bleef, bij monde van de branchevereniging VACO, benadrukken dat SBR veilig is. Toch kan druk van de bevolking gemeenten dwingen een alternatief instrooigranulaat te overwegen. 'Dan wordt het al snel maatwerk', zegt Johan Oost. 'Op een nauwelijks gebruikt trapveldje wellicht gewoon gras? Een veel gebruikt kunstgrasveld instrooien met zand? Aanpassen betekent waarschijnlijk het afvoeren van kunstgras inclusief rubber en vervolgens nieuw kunstgras,

De rubberindustrie bleef, bij monde van de branchevereniging VACO, benadrukken dat SBR veilig is

maar ik verwacht ook van de industrie dat ze met een oplossing komen. Wellicht moet er ingestrooid worden met een rubber dat die gevaarlijke stoffen niet bevat.' Dergelijke alternatieven zijn voorhanden. 'Dan moet je denken aan TPE's en EPDM's, die gebruikt worden voor kunstgrasvoetbalvelden', merkt Rob Olde Luttikhuis op. 'Het nadeel daarvan is dat die binnen drie jaar verharden.' Andere alternatieven zijn kokos en kurk. 'Kokos is voor de veldenbouwer heel moeilijk en lastig te verwer-

ken. Kurk zou dan de beste optie zijn. Dat wordt momenteel ook als alternatief geboden voor SBR in kunstgrasvoetbalvelden.' De keuze voor kurk is echter meer ingegeven door het feit dat kurk en SBR dezelfde laagdikte hebben in een kunstgrasvoetbalveld. Behoud van die laagdikte is belangrijk, omdat het veld anders niet door de verplichte keuring komt.

Tot de bekendste trapveldjes waarin SBR-granulaat is gebruikt, behoren de zogenaamde Cruyff Courts. In een reactie op de commotie laat de Johan Cruyff Foundation het volgende weten: 'Het tv-programma Zembla heeft aandacht besteed aan kunstgrasvoetbalvelden en de mogelijke schadelijke effecten van SBR-materiaal (rubber) dat hierin wordt gebruikt. Uiteraard hebben wij de discussie in het programma en de aandacht die er vervolgens voor dit onderwerp was gevolgd. Op een aantal Cruyff Courts is dit materiaal ook gebruikt. De Johan Cruyff Foundation is in december 2012 overgestapt van TPE (thermoplastisch elastomeer) op SBR als opvulmateriaal voor de Cruyff Courts. Reden voor deze overstap was een kostenvoordeel. Gezondheidsrisico's waren niet aan de orde. Dit betekent dat alle Cruyff Courts die zijn aangelegd voor december 2012 geen SBR-materiaal bevatten. De huidige discussie over gezondheidsrisico's heeft geen betrekking op TPE. De Johan Cruyff Foundation blijft het vraagstuk en de vervolgstappen hierbinnen vanzelfsprekend met grote belangstelling volgen en heeft daarover nauw contact met haar leveranciers.' Nog voordat het RIVM de resultaten bekendmaakte, zag de stichting geen aanleiding om het spelen op de Cruyff Courts waarop rubber materiaal is ingestrooid af te raden. 'Voor de Cruyff

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-6410

Courts die vanaf heden gerealiseerd worden, zal in overleg met de gemeente, zorginstelling en/of het speciaal onderwijs waar het Cruyff Court wordt gerealiseerd of gerenoveerd, gebruik worden gemaakt van een nader te bepalen materiaal', zo liet de stichting eerder weten.

Conclusie RIVM

Dinsdag 20 december presenteerde het RIVM de uitkomsten van haar onderzoek. Het instituut concludeerde dat het gezondheidsrisico van sporten op kunstgrasvelden 'praktisch verwaarloosbaar' is. In het onderzoek werd ook gekeken of valdempende rubbertegels veilig zijn. Volgens het RIVM is dat het geval. Mits deze rubbertegels voldoen aan de consumentennorm. Voor een veilig gebruik van rubberen artikelen, zoals valdempingstegels, moeten producenten zich houden aan de Europese norm voor PAK's in consumentenproducten. Rubberen valdempingstegels zijn consumentenproducten, en rubbergranulaat wordt gezien als een mengsel van stoffen, waarvoor andere normen gelden. Overigens adviseert het RIVM om de norm voor rubbergranulaat bij te stellen naar een norm die dichter in de buurt ligt van de norm voor consumentenproducten.